КОМИТЕТ ПО ОБРАЗОВАНИЮ МИНГОРИСПОЛКОМА

МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИНСТИТУТ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

ВЫСТАВОЧНОЕ УНИТАРНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ "ЭКСПОФОРУМ"

Открытая международная научно-практическая конференция

ДОРОЖНАЯ КАРТА ИНФОРМАТИЗАЦИИ: ОТ ЦЕЛИ К РЕЗУЛЬТАТУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

тезисы докладов

Комитет по образованию Мингорисполкома

Минский городской институт развития образования

ЭКСПОФОРУМ выставочное предприятие www.expoforum.b y

Минск, 2016

Комитет по образованию Мингорисполкома
ГУО «Минский городской институт развития образования»
Унитарное предприятие «Экспофорум»

ДОРОЖНАЯ КАРТА ИНФОРМАТИЗАЦИИ: ОТ ЦЕЛИ К РЕЗУЛЬТАТУ

Тезисы докладов
открытой Международной научно-практической конференции
(11 февраля 2016 г., г. Минск, Беларусь)

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Минск
МГИРО
2016

УДК 37.091.33-028.27(043.2)
ББК 74.04 я43
Д 69

Рекомендовано к изданию редакционно-издательским советом
Минского городского института развития образования

Под общей редакцией
Т. И. Мороз,
ректора ГУО «Минский городской институт развития образования»,
кандидата педагогических наук, доцента.

Рецензенты:
О. В. Толкачева, Н. Л. Кузьминич, Б. В. Пальчевский,
Т. О. Пучковская, О. М. Старикова.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Д 69 **Дорожная карта информатизации:** от цели к результату : тезисы докладов открытой Междунар. науч.-практ. конф. (11 февр. 2016 г., г. Минск, Беларусь) / под. общ. ред. Т. И. Мороз. – Минск : МГИРО, 2016. – 164 с.
ISBN 978-985-6864-40-0.

Сборник содержит тезисы докладов участников открытой Международной научно-практической конференции, посвященной проблемам использования информационных технологий в образовании.

Адресуется научным работникам, педагогам, руководителям учреждений образования и органов управления образованием, специалистам системы образования, системным администраторам.

Ответственность за содержание опубликованных материалов несут авторы.

УДК 37.091.33-028.27(043.2)
ББК 74.04 я43

ISBN 978-985-6864-40-0

© ГУО «Минский городской институт развития образования», 2016

ДЫДАКТЫЧНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ ІНТЭРАКТЫЎНАЙ ДОШКІ Ў РЭАЛІЗАЦЫІ МЕТАДЫЧНЫХ НАПРАМКАЎ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ АРФАГРАФІІ

В. У. Зелянко,
кандыдат педагагічных навук, Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», дацэнт кафедры прыватных методык
Н. В. Быстракова, І. А. Турчанка,
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», старшыя выкладчыкі кафедры прыватных методык

Сярод сучасных электронных сродкаў навучання шырокае распаўсюджанне ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі атрымала інтэрактыўная дошка. Гэта тлумачыцца яе адметнымі дыдактычнымі магчымасцямі і багатым арсеналам функцый, у ліку якіх – мультымедыя (перадача тэкставай, графічнай інфармацыі, узнаўленне відэа- і аўдыяфайлаў); сэнсарны экран (кіраванне праз экран дошкі); паліграфічныя прыёмы работы з тэкстам (выдзяленне колерам, курсівам, падкрэсліванне) і інш. [1, с. 90].

Выкладчыкамі Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі БДПУ Н. В. Быстраковай, В. У. Зелянко, І. А. Турчанка створаны вучэбна-метадычны дапаможнік «Беларуская арфаграфія: інтэрактыўны

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

практыкум» (праграма Smart Notebook), які дазваляе ў інтэрактыўным рэжыме ўзнавіць веды, замацаваць уменні і навыкі вучняў па арфаграфіі, удасканаліць камунікатыўныя якасці маўлення (правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціню, багацце, выразнасць, дарэчнасць).

Дапаможнік складаецца з інтэрактыўных модуляў («Правапіс галосных *о, э, а*»; «Правапіс галосных *е, ё, я*»; «Правапіс спалучэнняў галосных у запазычаных словах» і г.д.) і прызначаны для выкарыстання на вучэбных занятках у V класе (раздзел «Фанетыка і арфаэпія. Графіка і арфаграфія»), VI класе (раздзел «Склад слова. Словаўтварэнне і арфаграфія»), VII–IX класах (развіццё і ўдасканаленне арфаграфічнай пісьменнасці пры вывучэнні марфалогіі і сінтаксісу), а таксама на факультатыўных занятках.

Змест інтэрактыўных модуляў вучэбна-метадычнага дапаможніка арыентаваны на рэалізацыю фанетыка-арфаэпічнага, марфеміка-аналітычнага, этымалагічнага і лексіка-семантычнага напрамкаў у навучанні беларускай арфаграфіі.

Фанетыка-арфаэпічны напрамак у навучанні арфаграфіі абумоўлены вядучым прынцыпам беларускага правапісу – фанетычным, у адпаведнасці з якім напісанне слова адпавядае яго літаратурнаму вымаўленню. Выпрацоўка ў вучняў арфаграфічнай пісьменнасці немагчыма без асэнсаванага стаўлення да гукавога складу слова, авалодання нормамі літаратурнага вымаўлення. Кожны інтэрактыўны модуль вучэбна-метадычнага дапаможніка змяшчае рубрыку «*Гавары і пішы правільна*», якая акцэнтуе ўвагу вучняў на нарматыўным вымаўленні пэўных гукаў, спалучэнняў гукаў, слоў і спрыяе прадухіленню арфаграфічных памылак.

Напрыклад, пры напісанні папераджальнага зрокавага дыктанта (інтэрактыўны модуль «Правапіс галосных *о, э, а*») вучні знаёмяцца з наступнай інфармацыяй: «Назоўнікі жаночага роду тыпу *вада, рука* ў вінавальным склоне адзіночнага ліку, як і ў іншых склонах адзіночнага ліку, маюць націск на канчатку: *вадá – вадý, нагá – нагý, галавá – галавý, гарá – гарý, шчакá – шчакý*» [2, с. 60-61], што дазваляе папярэдзіць арфаграфічныя памылкі, абумоўленыя ненарматыўнай пастаноўкай націску: ***вóду, нóгу*** замест ***вадý, нагý***.

Пры выкананні задання на ўстанаўленне адпаведнасці паміж фразеалагізмамі *без году тыдзень, як без рук, не лезе ў рот, зімой снегу не выпрасіш* і іх значэннямі (інтэрактыўны модуль «Правапіс галосных *е, ё, я*») увага вучняў звяртаецца на тое, што ў першым пераднаціскным складзе гук [э] ў часціцы *не* і прыназоўніку (прыстаўцы) *без* вымаўляецца як [а] незалежна ад таго, як яны пішуцца – разам ці асобна: [*н'а*]*смачны*, [*б'аз*]*рыб'е*, [*н'а*] *ведаў*, [*б'аз*] *рыбы* [2, с. 29]. Гэтыя звесткі дазваляюць пазбегнуць арфаграфічных памылак тыпу ***бяз** году тыдзень, **ня** лезе ў рот* (замест *без году тыдзень, не лезе ў рот*), а таксама арфаэпічных памылак, што могуць узнікнуць пад уплывам «нефанетычных» напісанняў: [*б'эз*] *году тыдзень*, [*н'э*] *лезе ў рот* (замест [*б'аз*] *году тыдзень*, [*н'а*] *лезе ў рот*). Акрамя таго, пры націсканні на фразеалагізм вучні могуць пачуць яго нарматыўнае вымаўленне.

Марфеміка-аналітычны напрамак у навучанні арфаграфіі грунтуецца на марфалагічным прынцыпе беларускага правапісу, згодна з якім на пісьме захоўваецца графічнае адзінства марфем (каранёў, прыставак, суфіксаў, канчаткаў) ва ўсіх формах слова і аднакаранёвых словах. Умовай засваення вучнямі напісанняў, заснаваных на марфалагічным прынцыпе, з'яўляецца ўменне правільна выдзяляць у слове марфемы, без чаго «многія арфаграфічныя правілы страчваюць сваю практычную сілу» [3, с. 6].

Так, з мэтай засваення правапісу звонкіх і глухіх зычных вучням прапануецца запісаць выдзеленыя ў прыказках словы згодна з арфаграфічнымі нормамі: *Госця вясною частуюць **мя[т]ком**, а ўвосень – малачком. Няпрошанаму госцю **лы[ш]кі** няма. Дарагі не **абе[т]**, а прывет. Каб у хлеве – парсюк **гла[т]кі**, а на стале – каб смачныя **ала[т]кі**.*

Выкананне гэтага задання грунтуецца на ўменнях вучняў устанаўліваць семантычную сувязь слова з аднакаранёвымі словамі, выбіраць сярод аднакаранёвых слоў або форм слова праверачнае – тое, у якім гук, што трэба абазначыць на пісьме, знаходзіцца ў моцнай пазіцыі: *мядком – мядок, лыжкі – лыжак, абед – абедаць* і г.д. Пры націсканні на слова, якое патрабуецца запісаць у адпаведнасці з арфаграфічнай нормай, з'яўляецца яго правільнае напісанне.

Этымалагічны напрамак у навучанні арфаграфіі забяспечвае ўсвядомленае засваенне вучнямі традыцыйных напісанняў на аснове іх этымалагічнай матывацыі. Інтэрактыўныя модулі вучэбна-метадычнага дапаможніка ўключаюць рубрыку «*Біяграфія слова*», дзе прыводзіцца этымалагічная інфармацыя, якая дапамагае вучням зразумець, што ў арфаграфічным «абліччы» слова нярэдка знаходзіць адбітак гісторыя яго ўзнікнення. Напрыклад, пры вывучэнні правапісу звонкіх і глухіх зычных вучні знаёмяцца з наступнай этымалагічнай даведкай: «Слова *айсберг* запазычана з нямецкай мовы (*Eisberg*), куды прыйшло са скандынаўскіх моў (*isberg*). Скандынаўскае *isberg* паходзіць ад *is* 'лёд' (параўнайце: *Ісландыя* 'лядовая краіна') і *berg* 'гара' (такі ж корань мае слова *бераг*)» [4, с. 11]. Як вынік, вучні прыйдуць да высновы, што праверыць напісанне літары *с* у слове *айсберг* можна шляхам падбору праверачнага слова *Ісландыя*, напісанне літары *е* – словам *бераг*.

Лексіка-семантычны напрамак у навучанні арфаграфіі абумоўлены ўзаемасувяззю арфаграфіі і лексікалогіі, што выяўляецца найперш у сэнсаадрознівальнай функцыі дыферэнцыйных напісанняў, якія дазваляюць размяжоўваць семантыку слоў-амонімаў. У рубрыцы «*Правільнасць маўлення*» раскрываецца семантыка амонімаў, паронімаў, што ўжываюцца ў практыкаваннях вучэбна-метадычнага дапаможніка (*ордэн – ордар, сядзіба – сяліба* і інш.). Акрамя таго, інтэрактыўныя модулі змяшчаюць старонку «Тлумачальны слоўнік», да якой вучні могуць звярнуцца праз гіперспасылку, каб высветліць лексічнае значэнне выдзеленых у тэкстах слоў.

Такім чынам, выкарыстанне ў адукацыйным працэсе вучэбна-метадычнага дапаможніка «Беларуская арфаграфія: інтэрактыўны практыкум», які прадугледжвае работу з інтэрактыўнай дошкай, забяспечвае рэалізацыю фанетыка-арфаэпічнага, марфеміка-аналітычнага, этымалагічнага і лексіка-семантычнага

напрамкаў у навучанні арфаграфіі, спрыяе ўсведамленню вучнямі таго, што арфаграфічная пісьменнасць з'яўляецца адным з паказчыкаў маўленчай і агульнай культуры асобы.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Гусакова, Е. М. Электронная интерактивная доска: программное обеспечение и технические характеристики, влияющие на эффективность обучения / Е.М. Гусакова // Интеграция образования. – 2013. – № 1. – С. 89-93.
2. Янкоўскі, Ф. М. Беларускае літаратурнае вымаўленне / Ф. М. Янкоўскі. – 4-е выд. – Мінск : Народная асвета, 1976. – 94 с.
3. Разумовская, М. М. Грамматический анализ при обучении орфографии : пособие для учителя / М. М. Разумовская. – М. : Учпедгиз, 1962. – 76 с.
4. Шанский, Н. М. Школьный этимологический словарь русского языка : происхождение слов / Н. М. Шанский, Т. А. Боброва. – 6-е изд. – М. : Дрофа, 2003. – 400 с.

СЕТЕВОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ УЧАСТНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИХ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

О. А. Иванашко,
ГУО «Гимназия № 27 г. Минска», педагог-психолог

Стремительное развитие информационно-коммуникационных технологий и появление новых возможностей их использования в образовании побуждает искать новые, современные подходы к организации процесса обучения на основе сетевого взаимодействия.

В соответствии с Концепцией непрерывного воспитания детей и учащейся молодежи одним из основных составляющих воспитания является «воспитание психологической культуры, направленной на развитие и саморазвитие личности» [1, с. 29].

Актуальность формирования психологической культуры участников образовательного процесса обусловлена ее ведущей ролью в процессах жизнедеятельности человека, его общения, социальной адаптации, продуктивного личностного развития.

Психологическая культура личности не формируется без психолого-педагогических и социальных условий. Одним из средств формирования психологической культуры являются социальные сетевые сервисы, которые открывают широкие возможности в практической деятельности педагога-психолога, органично дополняют традиционные формы работы, расширяя возможности взаимодействия со всеми участниками образовательного процесса.

Сетевое взаимодействие участников образовательного процесса ГУО «Гимназия № 27 г. Минска» организовано посредством ресурса «Психологический блогомир» (http://psi-blogomir.blogspot.com.by), в качестве среды разработки которого был выбран web-сервис Blogger. Основная страница ресурса представлена в виде четырех блогов: блог «Классному руководителю от СППС», блог «Родительский клуб «Компетентность», блог-урок «Я спокоен… , или Уроки релаксации», блог методического объединения педагогов-психологов Фрунзенского района г. Минска.

Обращение к дистанционным практикам сопровождения педагогов позволяет спроектировать пространство психологической поддержки учителей, которое не требует личного обращения к педагогу-психологу и позволяет аккумулировать в свободном доступе большой объем психологических материалов, необходимых для работы. В частности, речь идет об интернет-пространстве психологической поддержки педагогов – блоге «Классному руководителю от СППС»(http://spps27.blogspot.com.by).

На главной странице блога в максимально полном и доступном виде представлена информация об актуальных городских и республиканских профилактических, информационно-образовательных акциях, информационных кампаниях, полезные и интересные материалы для классных руководителей. В сообщениях также даются ссылки на страницы блога «Профилактика» и «Классный час», где находится справочная информация, разработки классных часов и внеклассных мероприятий, видеоматериалы, памятки для оформления тематических стендов по заявленной тематике.

Основной проблемной зоной в сфере профессиональной деятельности педагога является необходимость поддерживать психологическую устойчивость. На странице «Сам себе психолог» педагогам предложены медитативные раскраски, советы и рекомендации «Антистрессовой аптечки», дающие возможность обрести поддержку, снять негативное эмоциональное напряжение и восстановить эмоциональное равновесие посредством различных приемов психологической разгрузки и самоанализа.

Использование материалов блога позволяет учителям выстраивать тонкое психолого-педагогическое сопровождение целостного развития формирующейся личности, ее социально-психологической адаптации в сочетании с самореализацией. Это достигается за счет свободного взаимодействия между равноправными и равнозначными субъектами образовательного процесса.

Блог «Родительский клуб «Компетентность» – это динамичная и действенная форма взаимодействия участников образовательного процесса: родителей и специалистов СППС. В работе с родителями интернет-клуб (http://roditeli27.blogspot.com.by) стал не только дополнительным каналом информирования и общения, но и средством привлечения к участию в воспитании детей. Страницы ресурса привлекают внимание к таким проблемам, как преодоление кризиса подросткового возраста и проблем социализации, формирование жизненных навыков, построение конструктивных отношений родителей с детьми.

В современном мире мы все находимся в ситуации острой нехватки времени. Если актуализировалась психологическая проблема у ребенка, а прийти на консультацию лично у родителей не получается, им предложен «виртуальный почтовый ящик доверия» – интернет-приемная. Также родители могут обратиться за консультацией к педагогу-психологу посредством Skype.

Даже при самых доверительных отношениях в семье родители иногда не могут вовремя заметить грозящую ребенку опасность в виртуальном пространстве и тем более не всегда знают как ее предотвратить.